

Шановний пане Голово,

Ваші Високоповажності,

Ви пам'ятаєте, що коли я і мої колеги представили вам нашу усну доповідь у вересні минулого року, то в ній ми зосередилися, як і в нашій жовтневій доповіді до Генеральної Асамблеї, на подіях у чотирьох регіонах з кінця лютого до березня 2022 року включно. Доповідь, яку ми презентуємо сьогодні, охоплює дев'ять регіонів та події, що відбувалися протягом майже одного року. Крім того, Комісія поглибила свій аналіз систематичності порушень, тематично розширила розслідування щодо катувань, включила напади на об'єкти енергетичної інфраструктури та наразі продовжує формулювати рекомендації щодо широкого поняття відповідальності.

Комісія відзначає, що цей конфлікт продовжує завдавати страждань цивільному населенню, призводячи до нових жертв, роз'єднання родин, переміщення осіб та руйнування ключових об'єктів інфраструктури. Це вплинуло на мільйони людей, погіршило умови життя та ускладнило доступ до води, продовольства, послуг у сфері охорони здоров'я та освіти.

Протягом виконання свого мандату Комісія вісім разів відвідала Україну, де побувала в 56 населених пунктах, а також здійснила поїздки до Естонії та Грузії. Комісія провела інтерв'ю з майже 600 особами. Комісія висловлює подяку постраждалим і свідкам, які погодилися поділитися своїми історіями, незважаючи на дуже болісні спогади. Комісія оглянула місця, де було скоєно порушення, і проаналізувала велику кількість доказів.

Комісія аналізувала зібрану інформацію неупереджено та у повній незалежності від будь-якої країни чи організації. Комісія налагодила конструктивну співпрацю з українською владою шляхом відвідування території країни та підтримки регулярної комунікації. Комісія також цінує співпрацю з урядами інших країн та різними міжнародними організаціями. Комісії не вдалося налагодити схожий діалог із Російською Федерацією, оскільки всі спроби Комісії залишалися безрезультатними, і Комісія також не отримала доступу до окупованих територій.

За час, відведений на цей інтерактивний діалог, Комісія не зможе детально представити всі свої висновки та рекомендації. На додаток до цієї доповіді Комісія також опублікує повний робочий звіт.

Розслідування Комісії засвідчили, що на території України російська влада вчинила численні порушення міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини. Багато з цих порушень прирівнюються до воєнних злочинів.

Стосовно українських збройних сил, Комісія задокументувала невелику кількість порушень. На додаток до двох згаданих у вересні випадків воєнних злочинів, коли в російських військовополонених стріляли, їх було поранено та піддано тортурам, Комісією було виявлено випадки, коли українські збройні сили, ймовірно, здійснили невибіркові атаки в місті Ізюм, і в деяких випадках, не вжили необхідних запобіжних заходів заради запобігання наражанню цивільного населення на небезпеку.

Щодо **ведення бойових дій**, то Комісія підтвердила свої попередні висновки про ведення Росією бойових дій після того, як провела розслідування 25 нападів із застосуванням вибухової зброї у населених пунктах у дев'яти регіонах. Комісія задокументувала нанесення значної шкоди цивільному населенню. УВКПЛ повідомило, що 90,3% від усієї кількості жертв спричинено саме такими атаками. Комісія на власні очі побачила пошкодження будівель та інфраструктури і була вражена масштабами руйнувань у містах Харків, Чернігів та Ізюм.

Починаючи з 10 жовтня 2022 року, російські збройні сили розпочали серійні **атаки на енергетичну інфраструктуру** України, які були непропорційними та становлять воєнні злочини. Комісія рекомендує провести подальші розслідування, щоб з'ясувати, чи наявні у даному випадку всі елементи злочинів проти людяності у повній мірі, і в тому числі, якою мірою ця стратегія була спрямована проти цивільного населення, і чи є сукупний вплив цих атак на населення протягом певного періоду часу еквівалентним впливу перелічених дій, що становлять злочини проти людяності.

Подальші розслідування Комісії підтвердили застосування повсюдної та систематичної практики **позасудових страт** на територіях, контрольованих російськими збройними силами, у 17 населених пунктах Чернігівської, Харківської, Київської та Сумської областей, причому найбільша кількість страт була зафіксована у Київській області. Більшість страт було проведено протягом перших кількох місяців цього збройного конфлікту і, в основному, жертвами таких страт стали особи, переслідувані за будь-яку форму діяльності, що могла бути несприятливою для російських збройних сил або вважалася такою.

Комісія встановила наявність **повсюдної та систематичної практики незаконного позбавлення волі** чоловіків, жінок і дітей на територіях, підконтрольних російським збройними силами. Деякі чоловіки та жінки були депортовані до Російської Федерації.

Катування та нелюдське поводження із затриманими, переважно чоловіками, також були широко розповсюдженими, систематичними та поширеними по відношенню до певних категорій осіб, зокрема тих, хто підозрювався у наданні будь-якої форми підтримки українським збройними силами. Постраждали та свідки надали жахливі свідчення. Комісія задокументувала існування спеціальних місць утримання під вартою, де проводилися тортури, і визначила методи катувань, які послідовно застосовувалися у деяких з цих місць тримання під вартою. Комісія встановила, що такі дії можуть становити не лише воєнні злочини та порушення прав людини, але й злочини проти людяності, і рекомендує провести подальші розслідування.

Що стосується **сексуального та гендерно зумовленого насильства**, то Комісія задокументувала випадки, жертвами яких стали жінки, чоловіки та дівчата в Україні та Російській Федерації. Жінки ставали жертвами сексуального насильства переважно під час обшуків у будинках, а чоловіки – протягом утримання під вартою. Згвалтування під час проведення обшуків будинків відбувалися під загрозою використання вогнепальної зброї, з особливою жорстокістю та супроводжувалося іншими актами катувань. Докази свідчать про те, що сексуальне насильство під час утримання під вартою було рівнозначним тортурам. Крім того, були випадки, коли російська влада вдавалася до примусового оголення осіб на блокпостах, фільтраційних пунктах та під час їх утримання під вартою.

Комісія не змогла перевірити різні цифри, надані сторонами щодо **примусового переміщення та депортації дітей**, але дійшла висновку, що розглянуті нею ситуації порушують міжнародне гуманітарне право та прирівнюються до воєнних злочинів. Російська влада порушила своє зобов'язання сприяти возз'єднанню родин всіма можливими способами і невинувато затримувала репатріацію цивільних осіб. Більш того, правові та політичні заходи, до яких вдається Російська Федерація, вочевидь, створюють підґрунтя для того, щоб деякі діти залишилися в цій країні назавжди.

Шановний пане Голово,

Ваші Високоповажності,

Відповідно до свого мандату, Комісія надала рекомендації щодо заходів притягнення до відповідальності. Вона врахувала зусилля, докладені на національному, регіональному та міжнародному рівнях. Координація всіх існуючих судових заходів є ключовим елементом. Комісія рекомендує ухвалити стратегію обвинувачення в Україні з урахуванням як обмежених ресурсів, так і величезного навантаження на органи прокуратури. На додаток до судових заходів, ми переконані, що інші виміри притягнення до відповідальності, включаючи встановлення істини, репарації та гарантії неповторення, є вкрай важливими. Пріоритет має бути наданий створенню реєстру жертв та забезпеченню інституційної підтримки, у тому числі у сферах психічного здоров'я та психосоціальних послуг.

Дякую.